

МАКЕДОНСКО СОНЦЕ

М

еја интервју

БОРИС СТОЈМЕНОВ, БИЗНИСМЕН
И ПОЛИТИЧАР

САМО ОБЕДИНЕТ ЕКО

И ЌЕ ЈА СОВЛАДАМЕ НОМСКАТА ЛАМЈА

Борис Стојменов е роден на 4 април 1940 година. Дипломирал на Економскиот факултет во Скопје, каде завршил и постдипломски студии. Тој е еден од креаторите на пресметковниот, даночниот и платниот систем на земјава. Носител и креатор е на реформите на даночниот систем и воведувањето на Данокот на додадена вредност, реформата на платниот промет, денационализацијата. Учествовал во разни истражувачки проекти од областа на економијата и финансиите. Стојменов е "татко" на сметководството во Македонија.

Во неговата огромна научна и стручна работа се вбројуваат: универзитетски учебник за сметководство, два учебника за сметководство за средните економски училишта, стручни книги - "Основни карактеристики на системот на даноците и нивната примена", "Економска математика", "Применето сметководство", "Процена на вредноста на претпријатието", "Меѓународни сметководствени стандарди и нивна примена", "Анализа на финансиските извештаи" и повеќе од 510 стручни стапки. Бил претседател на Комисијата за сметководство и финансии во Собранието на СФРЈ, потпретседател на ВМРО-ДПМНЕ од 1993 до 2000 година, министер за финансии, а е и сопственик на Компанијата БС.

■ Разговорот го водеше: **Рената МАТЕСКА**

Господине Стојменов, економската политика во Македонија ја оценувате како ламја која ги јаде стопанството и луѓето. Според Вас, можеме ли да се ослободиме од неа или таа ќе нè проголта?

СТОЈМЕНОВ: Од 1993 година ја набљудувам македонската економија, односно економските резултати и економската политика, која Владата ја водела и ја води во тој период.

Динамиката на БДП (брuto домашен производ) покажува дека македонската економија е во постојан пад или стагнација. Во исто време имаме постојан пораст на Буџетот и буџетската потрошувачка, за во последниве пет години да имаме експлозија на даноците и на буџетската потрошувачка. Кога овие резултати во македонската економија ќе ги

политика, односно да се премине на флексибилен курс на денарот, кој ќе се движи во маргини од плус - минус шест проценти и инфлација во висина до десет проценти.

Доколку денес сте министер за финансии, што суштински би презеле, какви промени би извршиле во макроекономската политика и како би преговарале со Меѓународниот монетарен фонд и со другите финансиски институции?

СТОЈМЕНОВ: Министерството за финансии треба да биде носител на економскиот и на социјалниот живот, на развојот на стопанството и на граѓаните. Затоа министерот за финансии треба постојано да биде присутен и да има увид во проблемите и во реалниот живот на стопанството и на граѓаните. Министерот за финансии мора да ја консултира економската наука, струка и практика. На пример, кај нас постои висока согласност на науката, струката и стопанската практика за економската политика која треба да ја води Република Македонија. Таква согласност постои и меѓу политичките партии. За жал, тоа не е прифатено од досегашниот министер за финансии. Како министер за финансии јас го направив тоа и резултатите беа многу добри. Тоа би го направил и сега. Би ја променил досегашната макроекономска политика, во функција на обезбедување стабилно и постојано зголемување на домашниот бруто производ од најмалку седум отсто.

На Македонија ѝ требаат вистински реформи, односно реформи кои ќе обезбедат постојан раст на БДП. За тие реформи се потребни и домашни и странски ресурси. Со Меѓународниот монетарен фонд и со Светска банка можеме да преговараме само ако ни се потребни нивните средства за финансирање на тие реформи.

претставите графички, ќе видите дека тие претставуваат една огромна ламја со огромна отворена уста, која ги јаде стопанството и граѓаните. Дали можеме да се ослободиме од таа ламја? Можеме, само ако ја промениме економската политика. Дека тоа е единствен излез покажува 1999 година и првата половина од 2000 година, кога како министер за финансии, со промена на дел од економската политика ѝ ја затворив устата на таа ламја.

Како поранешен министер за финансии, стручњак кој добро ги познава работите, имате и своевидување за актуелната монетарна политика. Посочувате да се премине кон флексибилен курс на денарот и повисока инфлација и двете во функција на развојот. Зошто?

СТОЈМЕНОВ: Политиката на фиксен (нереален) курс на денарот, и ниската инфлација, која се води веќе десет години, дадоа катастрофални економски резултати: пад на домашното производство и извозот, затворање голем број капацитети, масовно отпуштање работници, зголемување на увозот, зголемување на трговскиот дефицит, односно пад на вкупната економија.

Поради тоа, покрај промена на другите економски политики, мора да се промени и сегашната монетарна

Посочувате дека колкава што е моќта на стопанството, такво треба да биде и собирањето на даноците. Но, со оглед на нашите состојби, дали постои усогласеност меѓу моќта на стопанството и износот на даноците кои се собираат?

СТОЈМЕНОВ: Буџетската потрошувачка и даночното оптоварување на стопанството и на граѓаните е клучно прашање за секој министер за финансии. Во Македонија, од 2000 година имаме експлозија и постојан раст на буџетската потрошувачка и даночниот товар на стопанството и на граѓаните. Таквата буџетска и даночна политика ја создадоа ламјата. Устата на таа ламја може да се затвори само преку намалување на буџетската потрошувачка и даноците, или со висока стапка на раст на бруто домашниот производ.

Какви реформи се неопходни во нашава држава, конкретно во стопанството, коишто можат да нè однесат на вистинскиот пат, кон заживување на економијата, странските инвестиции, поволната бизнис клима?

СТОЈМЕНОВ: Македонија денес се судира со:

- неспособна и неефикасна држава;
- неконкурентно стопанство;
- високи јавни расходи.

Тие прашања и проблеми можат да се решат само и

единствено со реформи. А тоа подразбира реформи во јавната администрација и во судството, структурни реформи во стопанството, во банкарството и во јавниот сектор и реформи во даночниот систем. Без горенаведените реформи тешко може на подолг период да обезбедиме економски и социјален развој, влез на странски инвестиции и подобрување на бизнис климата.

На една трибина на која, покрај Вас, присуствуваа и поранешни министри за финансии, експерти и научници, заеднички констатиравте дека македонските граѓани за парите кои ѝ ги даваат на државата, ниту оддалеку не ги добиваат соодветните услуги од неа. На што се базира ваквата констатација?

СТОЈМЕНОВ: Парите се мерило на вредноста, а цената на производите и услугите се паричен израз на вредноста. Парите кои преку даноците, придонесите и другите давачки ги собира државата, по правило, се надомест на цената на услугите кои државата ги врши на стопанството и на граѓаните. Ако тоа е така, државата мора постојано да го зголемува обемот и квалитетот на услугите кои ги дава, истовремено да ја намалува цената по единица услуга, како резултат на порастот на продуктивноста и ефикасноста во работењето на државата. Тоа е правило во држава со развиена пазарна економија. За жал, кај нас е обратно. Државата стои во место, односно таа е трома, неефикасна, непродуктивна, го намалува квалитетот на своите услуги и постојано ја зголемува цената на тие лоши услуги. Односно, таа сè повеќе зема, и сè помалку дава. Поради тоа, и најмногу реформи треба да се извршат во сите државни органи и институции.

Поради тоа, под итно мораме да се зафатиме со промена на таа состојба, за да се зголеми обемот на средства наменети за развој, односно за инвестиции.

Топ тема е приватизацијата на ЕСМ. Каков е Вашиот став за ова? Што добиваме, а што губиме доколку се приватизира 51 отсто од Електростопанство на Македонија?

СТОЈМЕНОВ: Електростопанство е најголема државна компанија, и најголема компанија во Република Македонија. Заради овие факти, но и заради фактот што на досегашната приватизација се гледа како на грабеж, приватизацијата на ЕСМ е топ тема во јавноста. Консултантот и моделот за приватизација беа предложени и од Владата на Георгиевски и на Груевски, а исто така и од Бучковски и од Поповски. Само ВМРО - Македонска во Собранието беше против овој модел на приватизација на ЕСМ.

Приватизацијата на Електростопанство на Македонија треба да се набљудува прво од економски, а потоа од социјален, политички и од безбедносен аспект.

Поради тоа, пред да се пристапи кон приватизацијата на ЕСМ, мора да се даде прецизен одговор, зошто се приватизира, кои се економските ефекти, за кои проекти ќе се употребат средствата од приватизацијата и слично.

Ако со приватизацијата се постигне реалната вредност, ако со новите проекти за кои би се намениле парите се обезбеди профит од повеќе од 150 милиони евра годишно и ако во тие проекти се вработат повеќе од 30.000 лица, ние сме за приватизација.

По четиригодишна неформална соработка со СДСМ, ВМРО - Македонска и официјално влезе во коалицијата "За Македонија заедно". Во услови на мир искажувате дека е можно коалицирање меѓу лево и десно ориентирани партии. Дали тоа е одраз на одредено национално единство и помирување кога се работи за стратешките и за националните интереси на Република Македонија, особено во моментот кога за нас приоритет се ЕУ и НАТО, или се работи за...?

Господине Стојменов, Вие ја критикувате намената на парите од Буџетот, при што за инвестиции, односно развој одат само 3,9 отсто од вкупните расходи. Дали сè уште го имате задржано истиот став и зошто?

СТОЈМЕНОВ: Намената на парите во Буџетот е само последица на состојбата во државата, стопанството и граѓаните. Таа намена покажува дека имаме огромна и неефикасна администрација, дека имаме огромна армија сиромашни и социјални случаи, и дека имаме огромен грабеж, мито, корупција и шверц, а сите тие се финансираат од Буџетот. Затоа и не остануваат пари за инвестиции, односно за развој и за реформи. Значи, обемот на Буџетот, како и структурата на расходите, се огледало на состојбата во која се наоѓаат државата, стопанството и граѓаните.

СТОЈМЕНОВ: Темелен принцип на Програмата на ВМРО - Македонска е соработка со секоја партија во остварување на државните и на националните интереси на Република Македонија. Така, редоследот на лидерите кои ги набројувате не е важен, туку важни се државните и националните интереси. За секој проект кој води кон остварување на тие интереси, мојата рака им е подадена и на тројцата и на сите други лидери на политичките партии во Македонија.

Каде во иднина повеќе се наоѓате себеси? Во економијата, односно бизнисот или, пак, во политиката?

СТОЈМЕНОВ: Создадов компанија, која од двајца вработени денес брои повеќе од 600. Мојата компанија е чисто приватна фирма, без приватизиран државен или општествен капитал. Постигнав резултати во науката и во

СТОЈМЕНОВ: Оваа коалиција меѓу партија со предзнак ВМРО и СДСМ, се случува по втор пат. Таква коалиција имавме во 2001 година и сега. Тогаш коалицијата беше направена заради спас на Македонија, а оваа наша коалиција е за конкретен проект, односно за влез на Македонија во ЕУ и во НАТО. Вековните идеали на Македонците биле создавање самостојна и независна македонска држава. Тие идеали се остварени. Но, останува признавањето на македонската држава како релевантен меѓународен субјект. Тоа ќе се случи со зачленувањето на Македонија во НАТО и во ЕУ. За остварување на таа цел и за тој идеал е направена коалицијата меѓу ВМРО - Македонска и СДСМ.

Што се случи со ВМРО-ДПМНЕ во која седум години бевте потпретседател? Зошто оваа партија доживеа раскол? Можно ли е владејачката СДСМ да ја преживее политиката "раздели, па владеј"?

СТОЈМЕНОВ: Во ВМРО-ДПМНЕ се случија две работи и тоа отстапување од програмските идеи и принципи по доаѓањето на власт, како и криза на лидерството, односно ставањето на личните интереси пред интересите на огромното членство, граѓаните и пред државните и националните интереси. Ако се почитуваа тие интереси немаше да дојде до раскол. Однесувањето на СДСМ е само последица на случувањата во ВМРО. На Македонија ѝ треба обединето ВМРО.

Кога би требало во интерес на доброто на државата кому прво би му ја прифатиле подадената рака - на Владо Бучковски, Никола Груевски или, пак, на Љубчо Георгиевски, имајќи предвид какви коалиции на власт се прават?

струката во областа на економијата. Постигнав врвни резултати како министер за финансии. Сега ми останува или да го дадам мојот придонес за развој на македонската економија како политичар, или да заминам во пензија.